

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kyseliny a zásady – měření pH indikátory a senzorem pH Vernier Laboratorní práce

VY_52_INOVACE_204

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Chemie

Ročník: 8.,9.

Kyseliny a zásady – měření pH indikátory a senzorem pH Vernier

Laboratorní práce

Jméno.....

Třída.....Datum.....

Úkol: Změřte pH roztoků pH papírkem, pH senzor Vernier PH-BTA , sledujte zbarvení indikátorů v závislosti na pH

Pomůcky: 5% roztoky kyseliny chlorovodíkové, hydroxidu sodného, citronové šťávy, jedlé sody, mýdla, pracího prášku, chloridu sodného, modré skalice, saponátu, krystalické sody; voda, ocet; lakmusový papírek, univerzální pH papírek, fenolftaleinový papírek, výluh a z červené řepy, zkumavky, kapátko, kádinky, odměrný válec, pH senzor Vernier PH-BTA, rozhraní Vernier GO!Link

Postup:

1. Do zkumavek nalijte asi 2cm³ zkoumaných roztoků.
2. Změřte pH papírkem, čidlem, lakmusovým papírkem a fenolftaleinovým papírkem.
3. Zbarvení zapisujte do tabulky
4. Změřte pH senzorem Vernier PH-BTA
5. Do počítače připojte rozhraní Vernier GO!Link a do jeho vstupu připojte pH senzor Vernier

rozhraní VernierGO!Link

6. Spustíte program Logger Lite ikonou

7. Sestavte aparaturu podle schématu
8. Do zkumavky s kyselinou chlorovodíkovou vložte senzor pH,
9. Změřte pH, hodnotu zapište do tabulky, měření ukončete ikonou
10. Senzor opláchněte v destilované vodě
11. Body 8 až 10 opakujte se všemi roztoky

12. Do každé zkumavky dejte 5 kapek výluhu z červené řepy a запиšte zbarvení

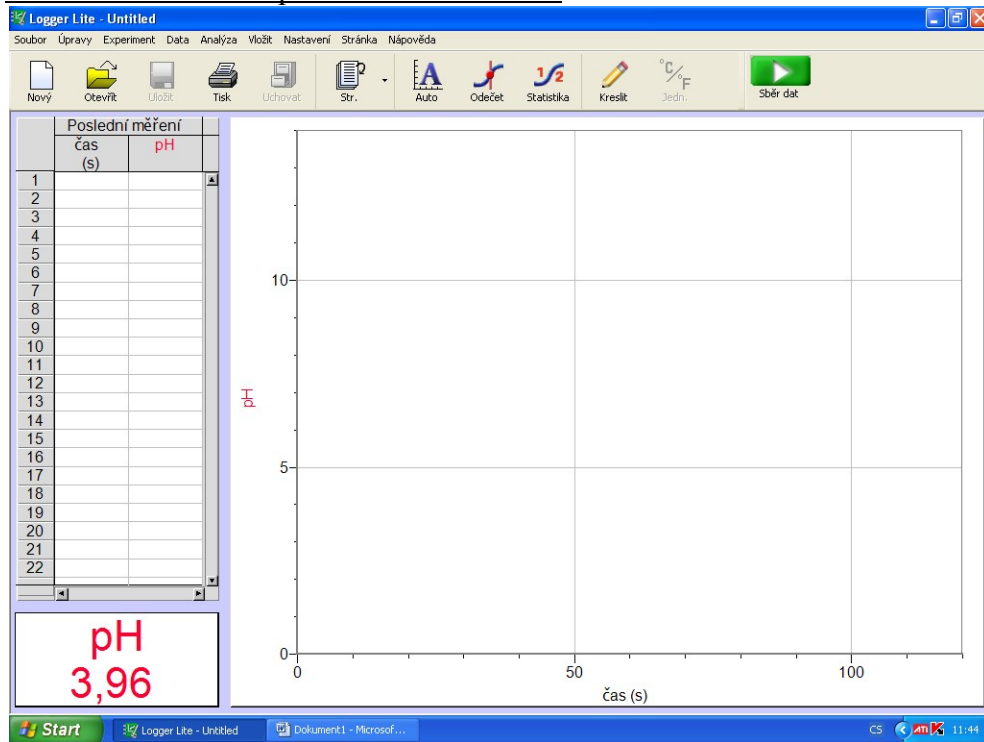
Schéma zapojení:

pH senzor v lahvičce s odkládacím roztokem

Obrazovka monitoru před začátkem měření

Pozorování a výsledky:

	pH papírek	lakmusový papírek	fenolftaleinový papírek	výluh z červené řepy	senzor pH
HCl					
NaOH					
voda					
ocet					
citronová šťava					
jedlá soda					
mýdlo					
prací prášek					
NaCl					
modrá skalice					
saponát					
krystalická soda					

Závěr

1. Jaké pH mají kyselé látky? Vyjmenuj zkoumané látky, které jsou kyselé, a seřaď je podle stoupajícího pH.
2. Jaké pH mají zásady? Vyjmenuj zkoumané látky, které jsou zásadami, a seřaď je podle stoupajícího pH.
3. Jak se jmenuje reakce, při které reagují kyseliny s hydroxidy.

Zdroje:

Foto: autor

<http://www.vernier.cz/experimenty/bilek/ch3.pdf> (19.11.2012)

<http://www.vernier.cz/produkty/podrobne-informace/kod/PH-BTA> (19.11.2012)

Doulík P.,Škoda J.,Jodas B.,Bieliková E.,Koková J.: Chemie 8, příručka pro učitele, Fraus 2006, ISBN:80-7238-444-9

Autor: RNDr. Věra Sobotková

Základní škola Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35

Datum: 20. 11. 2012

Určeno pro: 8. a 9.ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Chemie

Tematický okruh: Kyseliny, hydroxidy

Metodický list

Druh materiálu: popis laboratorní práce zaměřené na určování hodnot pH indikátory a pH senzorem Vernier PH-BTA

Cíl: žáci umí pracovat s indikátory, znají jejich barevné přechody, umí pracovat se senzorem pH

Řešení

Pozorování a výsledky

	pH papírek	lakmusový papírek	fenolftaleinový papírek	výluh z červené řepy	senzor pH
HCl	0	červený	bezbarvý	světle červený	0,26
NaOH	12	modrý	fialový	tmavě červený	11,85
voda	7	červený	bezbarvý	tmavě červený	6,65
ocet	2	červený	bezbarvý	světle červený	1,92
citronová šťáva	3	červený	bezbarvý	světle červený	2,80

jedlá soda	9	modrý	fialový	tmavě červený	8,25
mýdlo	9	modrý	fialový	tmavě červený	9,31
prací prášek	10	modrý	fialový	tmavě červený	10,20
NaCl	7	červený	bezbarvý	tmavě červený	6,46
modrá skalice	6	červený	bezbarvý	světle červený	5,82
saponát	9	modrý	fialový	tmavě červený	8,70
krystalická soda	12	modrý	fialový	tmavě červený	11,50

Jednotlivé hodnoty jsou přibližné, záleží na použitých látkách: mýdla, pracího prášku, saponátu

Závěr:

1. Jaké pH mají kyselý? Vyjmenuj zkoumané látky, které jsou kyselý, a seřaď je podle stoupajícího pH. Kyselý látky mají pH menší než 7. Kyselý látky: kyselina chlorovodíková, ocet, citronová šťáva, chlorid sodný, modrá skalice.

Uspořádání podle stoupajícího pH: kyselina chlorovodíková, ocet, citronová šťáva, modrá skalice, chlorid sodný

2. Jaké pH mají zásady? Vyjmenuj zkoumané látky, které jsou zásadami, a seřaď je podle stoupajícího pH. Zásady mají pH větší než 7. Zásadité látky: hydroxid sodný, jedlá soda, mýdlo, prací prášek, krystalická soda, saponát

Uspořádání podle stoupajícího pH: jedlá soda, saponát, mýdlo, prací prášek, krystalická soda, hydroxid sodný

3. Jak se jmenuje reakce, při které reagují kyseliny s hydroxidy.
neutralizace

Metodické poznámky: Zadání laboratorní práce pro žáky. Provedou měření pH papírkem a změřené hodnoty zapíší do tabulky. Pokračují měřením pH s využitím senzoru. Do počítače připojí rozhraní Vernier GO!Link a do jeho vstupu připojí senzor pH Vernier a spustí program Logger Lite. Změří hodnoty pH a zapíší je do tabulky. Provedou reakci přírodního indikátoru – výluhu z červené řepy a zapíší barevné změny do tabulky.

V závěru žáci shrnou své poznatky z měření a odpoví na otázky.

Příprava výluhu z červené řepy: řepu nakrájet na malé kousky, zalít horkou vodou a po několika minutách slít.

Laboratorní práci je možno zařadit do výuky v 8. nebo v 9. ročníku v rámci probírání kapitoly o kyselinách, hydroxidech, pH nebo při opakování učiva

Poznámky k práci se senzorem pH:

Pokud není senzor používán, musí být uložen v lahvičce s přechovávacím roztokem; před vlastním měřením vytáhněte senzor z lahvičky, dobře opláchněte v destilované vodě; v průběhu měření senzor odkládejte do kádinky s destilovanou vodou; po skončení měření senzor dobře opláchněte v destilované vodě a uložte zpět do lahvičky s přechovávacím roztokem.

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Očekávané výstupy: žák rozumí pojmu pH, indikátor, kyselina, hydroxid, zná barevné přechody indikátorů, rozlišuje kyselé a zásadité roztoky